

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBES KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

**PAŽYMA
DĖL VALSTYBINĖS KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJOS
2018 METŲ VEIKLOS ATASKAITOS**

Nr.

Vilnius

Ataskaitos teikėjas: Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (toliau – VKEKK)

Ataskaitos tikslas: pristatyti Vyriausybei 2018 metų VKEKK veiklos rezultatus.

Vyriausybei VKEKK metinę veiklos ataskaitą teikia vadovaudamasi Energetikos įstatymo 8 straipsnio 13 dalimi.

VKEKK – nepriklausoma nacionalinė reguliavimo institucija ES teisės prasme, reguliuojanti energetikos srityje veikiančių ūkio subjektų veiklą ir atliekanti valstybinę energetikos sektoriaus priežiūrą.

2018 m. dėl VKEKK sprendimų kainodaros srityje **vartotojai sutaupė 50,75 mln.** eurų (tai yra mažiau lyginant su 2017 m., kuomet sutaupymai buvo apie 62 mln. Eur): iš jų elektros sektoriuje – 29 mln., dujų – 6 mln., šilumos sektoriuje – 15 mln. ir vandens sektoriuje – 0,79 mln. eurų.

2018 m. visų reguliuojamų sektorių **investicijos** sudarė **437 mln.** eurų, **pajamos – 2 121,35 mln.** eurų. Didžiausią pajamų dalį bendroje energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių reguliuojamų veiklų pajamų struktūroje sudaro **elektros energetikos** sektorius – **877 mln.** eurų.

Santrauka.

- **Elektros energetikos** sektoriuje VKEKK reguliavimą taiko **1669** ūkio subjektų (įskaitant elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių gamintojus) atžvilgiu, **gamtinių dujų** sektoriuje – **41**, **šilumos** sektoriuje – **76**, geriamojo **vandens** tiekimo ir **nuotekų** tvarkymo sektoriuje – **73**.
- 2018 m. įvyko **67** Komisijos posėdžiai, juose apsvarstyti **414** klausimai, priimti **482** nutarimai, iš jų **55** – dėl reguliavimo tvarkos ir sąlygų.
- 2018 m. paskelbta **41** viešųjų konsultacijų dėl teisės aktų projektų, parengti ir išplatinti **473** informaciniais pranešimai.
- 2018 m. gauti **486 vartotojų kreipimaisi** (raštu), dažniausiai kreipiamasi dėl šilumos sektoriaus klausimų. Tai mažiausias kreipimųsi skaičius nuo 2010 m., o, palyginus su 2011 m., jų sumažėjo beveik perpus.
- VKEKK yra įtraukta į **103** teismuose vykstančių bylų nagrinėjimą, tai yra mažiau nei 2017 m. (105 bylos). Daugiausia ginčų dėl šilumos ūkio sektoriaus (77 proc.)

Sektorių investicijos.

2018 m., palyginti su 2017 m., augo visų sektorių faktiškai įgyvendintos investicijos: elektros energetikos sektoriaus investicijos – 229 mln. Eur (augimas 15 proc.), gamtinių dujų sektoriaus investicijos – 78 mln. Eur (augimas 56 proc.), geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus investicijos – 65 mln. Eur (augimas 10,16 proc.), šilumos sektoriaus investicijos – 64 mln. Eur (augimas 33,33 proc.). Gamtinių dujų sektoriuje investicijų sumos didėjimui didžiausią įtaką turėjo AB „Energijos skirstymo operatorius“ investicijos į naujų gamtinių dujų vartotojų prijungimą.

2018 m. bendros energetikos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektorių investicijos sudarė **437 mln.** Eur ir, palyginti su 2017 m., augo **22,75** proc.

Paslaugų kiekiai.

2018 m., palyginti su 2017 m., gamtinių dujų sektoriaus pardavimai mažėjo 0,3 proc., nuo 13 941 iki 13 894 GWh, šilumos, elektros energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektoriuose pardavimai augo: šilumos sektoriuje 0,47 proc. (nuo 7614 iki 7645 GWh) elektros energetikos sektoriuje 4,03 proc. (nuo 10 747 iki 11 180 GWh), geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriuje 4,54 proc. (nuo 198,1 iki 207,1 mln. m³).

2014–2018 m. laikotarpiu daugiausia augo elektros sektoriaus pardavimai – 13,59 proc., (nuo 9 842 iki 11 180 GWh).

Sektorių informacija.

Elektros sektorius.

Teisėkūros iniciatyvos.

- elektros energijos perdavimo ir skirstymo veiklose numatyta papildoma kompensacijų už servitutus paslauga;
- nepaskirstomų sąnaudų sąrašas papildytas kompensacijomis vartotojams už laiku neatstatytą elektros energijos persiuntimą.

Komisija 2019 metams nustatė 4,348 ct/kWh elektros energijos rinkos kainą. Ši kaina taip pat naudojama viešuosius interesus atitinkančių paslaugų (VIAP) biudžetui suformuoti. Palyginus su anksčiau galiojusia (3,613 ct/kWh), elektros energijos rinkos kaina didėja 20,34 proc.

2019 m. nustatyta 0,281 ct/kWh visuomeninio elektros energijos tiekimo paslaugos kainos viršutinė riba. Palyginus su 2018 m. (0,118 ct/kWh), ji yra 0,163 ct/kWh didesnė.

Gamtinių dujų sektorius.

Teisėkūros iniciatyvos.

- atskirti perdavimo veiklos pajamų ir kainų nustatymo principai nuo kitų gamtinių dujų sektoriaus reguliuojamų veiklų;
- numatytas veiklos sąnaudų efektyvumo skatinimo mechanizmas.

Tikslinė gamtinių dujų kaina: Komisija 2018 m. I ketv. nustatė 19,60 Eur/MWh tikslinę gamtinių dujų kainą, už kurią paskirtasis tiekėjas parduoda gamtines dujas energijos gamintojams. Tikslinė gamtinių dujų kaina perskaičiuojama kas ketvirtį. Nustatyta tikslinė kaina 2018 m. II ketv. – 18,97 Eur/MWh. Nustatyta tikslinė kaina 2018 m. III ketv. – 22,71 Eur/MWh, Nustatyta tikslinė kaina 2018 m. IV ketv. – 22,88 Eur/MWh. Vidutinė svertinė gamtinių dujų kaina lyginant su 2017 m. augo 22 proc.

Šilumos sektorius.

Teisėkūros iniciatyvos.

- suvienodintos konkurencinės sąlygos šilumos tiekėjams ir nepriklausomiems šilumos gamintojams;
- sudarytos galimybės šilumą vartotojams gaminti pigiausiai ir efektyviausiai gamybos įrenginiais, kurie atrenkami aukciono būdu.

Tokio reglamentavimo išdava – šilumos tiekėjai dalyvaus šilumos supirkimo aukcione tokiomis pat sąlygomis kaip ir nepriklausomi šilumos gamintojai. Aukciono laimėtojas bus efektyviausias šilumos gamintojas, pasiūlęs šilumą už mažiausią kainą, t. y. gyventojams bus tiekama šiluma, pagaminta efektyviausio gamybos įrenginio.

Vidutinė svertinė metinė šilumos energijos kaina 2018 m., palyginti su 2017 m., **didėjo 3,37 proc.** – nuo 4,75 iki 4,91 ct/kWh (be PVM). Šilumos kainos didėjimą iš esmės lėmė sumažėjęs realizuotinos šilumos kiekis ir biokuro (skiedrų) kainos augimas (2018 m., palyginus su 2017 m., biokuro (skiedrų) kaina išaugo 27,93 proc. – nuo 145,65 Eur/tne iki 186,33 Eur/tne). Tačiau pvz. palyginus su 2014 m. svertine kaina, 6,46 ct/kWh, kainų mažėjimo tendencija yra vyraujanti – svertinė metinė šilumos energijos kaina per paskutinius 5 metus **sumažėjo 23,99 proc.** Šilumos kaina vartotojams yra perskaičiuojama kiekvieną mėnesį, įskaičiuojant aktualias kuro kainas. Vidutinė centralizuotai tiekiamos šilumos kaina 2019 m. balandžio mėn. buvo 4,97 ct/kWh, t. y. 1,78 proc. mažesnė nei 2018 m. balandžio mėn. (5,06 ct/kWh).

Vandens sektorius.

Teisėkūros iniciatyvos.

- suvienodintas sąnaudų grupavimas ir ilgalaikio turto nusidėvėjimo laikotarpiai su kitais Komisijos reguliuojamais sektoriais;
- reglamentuoti reguliuojamų įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo procesai, t. y. išdėstyti turto likutinių verčių ir nusidėvėjimo sąnaudų skaičiavimo principai ir kt.

Komisija, derindama geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainas, įvertina investicijų atsipirkimo ir veiklos išlaidų pagrįstumą. 2018 m. Komisijos suderintas teikiamų paslaugų kainas taikė 68 geriamojo vandens tiekėjai ir (arba) nuotekų tvarkytojai iš 70 licencijuotų šias paslaugas galinčių teikti ūkio subjektų ir 3 paviršinių nuotekų tvarkytojai. Komisijos suderintas kainas geriamojo vandens tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai pradeda taikyti po to, kai jas patvirtina savivaldybių tarybos. Daugiausiai už vandenį ir nuotekų tvarkymą moka Molėtų rajono (3,56 eur/m³), mažiausiai – UAB „Vilniaus vandenys“ aptarnaujama zona (1.10 eur/m³).

Dalykinio vertimo išvada: siūlytina klausimą svarstyti Vyriausybės pasitarime.

Grupės patarėja

Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė